

RUNMARÖ - EXKURSIONEN : Rapport:

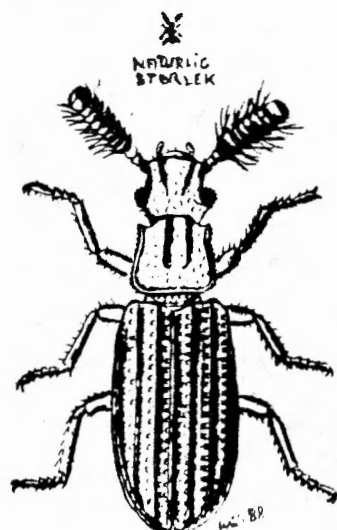
"Den blomstertid nu kommer"sjöng barnen och svenska flaggan vajade. Skolavslutning. Snabbt hem, av med finstassen, på med skogskläderna, eterflaskan kollad, var är sållet?Håven? Pendeltåget väntar inte.

Så stod vi då där, c:a tio personer, på bryggan vid Stavsnäs och väntade på att den inbokade taxibåten skulle föra oss över till Runmarö. Som alltid på Sörmlandsentomologernas exkursioner var vädret dåligt, mulet, och regnet hängande i luften. Men vad gjorde väl det en dag som denna. På Runmarö väntade vidare transport med ålderdomlig skakig kärra dragen av traktor. Man blev som barn; fnittriga och glada skakade vi fram förväntan - fulla och nyfikna. Runmarö var precis så vackert som en skärgårdsö kan vara om försommaren: förföriskt vacker. Äppelträden blommade och vägen var kantad av blommande vitsippor, gullvivor och adam och eva. Men det är klart, även solen har sina fläckar, och det störde litet grann att konstatera att även här pågår en viss förbuskning med påföljande förmörkning av landskapet.

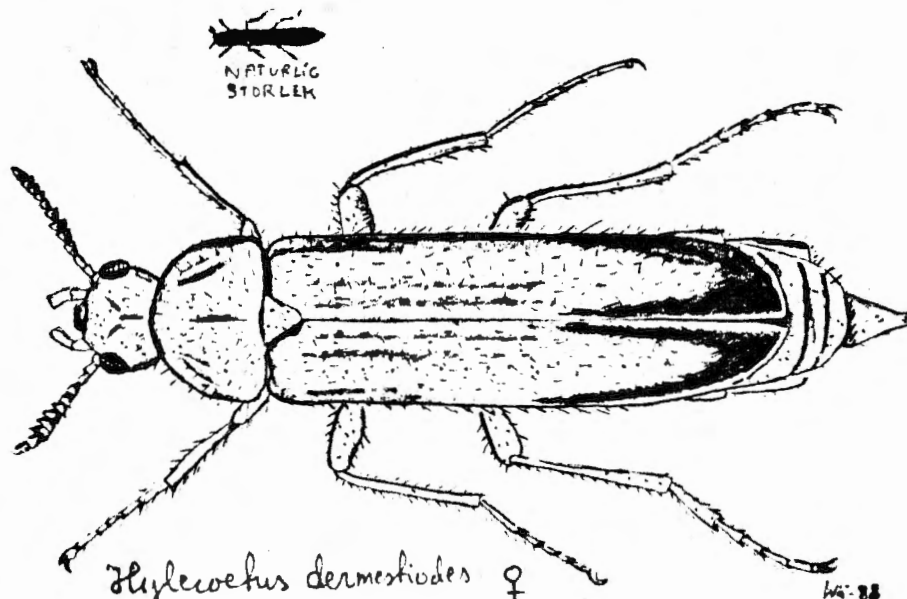
Missionshuset som vi hyrt visade sig vara en torpliknande rödmålad liten stuga belägen litet vid sidan av landsvägen uppe i en skogsslutning. I den något vildvuxna trädgården fanns blommande apel, körsbär, vinbär, planterade tovsippor mm. "Först till kvarn får mala" heter det ju, vilket gav red. en utmärkt sovplats bakom predikstolen. Vissa embarkerade sig i skydd av en gammal kyrkorgel och några installerade sig i vindsrummet.

Efter kvällsfika i trädgården var det så dags att reka litet. Strax bakom huset fanns ett litet alkärr. Och bakom detta ett höglänt hållmarkstallskogsområde. Ett uppochnervänt paraply under en grov tall och så ett kraftigt slag med käpp på en grov gren: "duns". Vad låg i paraplyet om inte en Calopus serraticornis.

Mörkret kom och det var dags att beväpna sig med ficklampor. Nere vid landsvägen låg en jättehög av grova uppsågade alstockar. De var rätt murkna, hade säkert legat här i flera år. Försiktigt lyfte vi bort ett stort barkstycke. Det gick lätt. Under barken fanns 30-talet kläckningshål, runda och c:a 3-4 mm i diametern. Vi lyste med ficklampor och fick se hur en efter en av skalbaggen Hylecoetus dermestoides, allmänna varvsflugan, krängde sig fram ur hålen. Det var kläckning på gång. Försiktigt lyftande på ytterligare bark visade att här väntade c:a 200 varvsflugor på bättre väder.

Orthocerus clavicornis
"PIPRENSARBAGGEN"

Hylecoetus dermestoides ♀
"BREDHALSADE VARVSFLUGAN"

I nästan varje hål kunde man se huvudet på skalbaggen. Vissa drog sig snabbt tillbaka vid beröring av ett nedstucket barr, andra kunde pillas ut med detsamma. Av allt att döma var det en mindre del av beståndet som var beredda att krypa ut denna kväll. Vädret var ju kallt och småregnigt. Och de som kröp fram under vårt besök föredrog att vänta under de lösa barkflagorna. Vänta på att få ta till vingarna första bästa solskensdag. Bland varvsflugorna var c:a 20 % av den helsvarta typen. Dessa hanar känns lätt igen på de kraftiga maxillarpalperna. C:a 10 % bestod dessutom av den sällsynta svart-oranga färgtypen. Även dessa var alla hanar.

Nästa dag startade med solsken, vilket satte fart på exkursionsdeltagarna; alvarmarkerna skulle utforskas. Vi begav oss av till de stora alvarmarkerna väster om sjön Viträsk. På kalkhällarna blommade getrams och vit fetknopp i mängd. Och vi fann murruta, hållespring, bergspring och hällebräken. I fetknoppsbestånden såg vi åtskilliga larver av apollofjäril (Parnassius apollo). Och då och då skrämdes sandjägare (Cicindela campestris) upp av våra steg.

Väl framme vid Viträsk slog vi oss ner vid en mycket vackert urvittrad räfflad kalkstenshäll. Vi bredde ut våra medhavda filter och öppnade våra termosar. Och när vi har det som allra skönast får vi syn på ett par roliga skalbaggar som kryper på hällen: Orthocerus clavicornis. Ingen svensk bagge har väl som denna art sådana piprensarliknande antenner. Eller snarare: provrörsrensarlika. Antennerna är nämligen, förutom klubblika, grovt borstförsedda.

På eftermiddagen undersöker vissa exkursionsdeltagare norra delen av ön, men red. sällar sig till dem som är nyfikna på att undersöka de urskogsliknande partierna vid södra delen av Viträsk. Och red kan intyga att dessa partier verkligen är urskogslika. Finns här inga urskogsinsekter, så bör man i alla fall kunna träffa på skogstroll och annat skrymt. I alla fall på kvällen när dimmorna driver upp från Viträsk

/Peter Warming